

A. Bak Péter

Művészcsaládok II.

Id. Czene Béla (1880–1944) családja:
ifj. Czene Béla, Hikádi Erzsébet (Czene Béláné),
Czene Gábor, Czene Márta

Ifj. Czene Béla (Isaszeg, 1911. július 3. – Budapest, 1999. november 9.) festőművész 1930–1933 között járt a Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskolára, ahol Rudnay Gyula (1878–1957) festőművész volt a mestere. Már 1932-től szerepelt kiállításokon. Gerevich Tibor (1882–1954) művészettörténész javaslatára nyerte el 1938–39-ben a római Collegium Hungaricum ösztöndíját. Ennek ellenére már az 1930-as évek közepétől készült művei is a Római Iskola irányvonalába illeszkednek. Művészetével a görög-római, illetve a reneszánsz klasszikus tradícióhoz, többek között Leonardo da Vinci (1452–1519), Domenico Ghirlandaio, tulajdonképpen D. di Tommaso Bigordi (1449–1494), Francesco della Cossa (1435–1477) festészetéhez kötődött. A második világháború után lazult a római iskolához való kötődése, és jellegzetes technikával festett képeinek témáit a mitológia helyett inkább a hétköznapi életből merítette. Ezt követően is folyamatosan kiállító művész, még az 1990-es években is aktív volt.

Művészetét számos elismerés kísérte: 1937-ben elnyerte az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat ifjúsági díját, 1942-ben Balló Ede-díjat kapott a „*Hunor és Magyar*” című festményéért, 1943-ban pedig Budapest Székesfőváros Ferenc József alapítványi díját kapta meg. A háború után, 1948-ban a Köznevelési Minisztérium freskópályázatának díját, 1953-ban pedig a IV. Magyar Képzőművészeti Kiállításon a Népművelési Minisztérium díját nyerte el.

Önálló kiállításai: 1938 – Múterem (gyűjteményes), 1941 – Múbarát (gyűjteményes), 1948 – Régi Múcsarnok (Budapest), 1958, 1967 – Ernst Múzeum (Budapest), 1959 – Kulturális Kapcsolatok Intézete, Hikádi Erzsébettel (Budapest), 1968 – Képcsarnok Terem (Nagykanizsa), 1970 – Szőnyi István Terem (Miskolc), 1972 – Képcsarnok Terem (Győr), 1974 – Mednyánszky Terem (Budapest), Képcsarnok Terem (Kaposvár), Képcsarnok Terem (Kecskemét), 1979 – Tokió, 1980 – Képcsarnok Terem (Szeged), 1982 – Csontváry Terem (Pécs), 1986 – Csók Galéria (Budapest), 1998 – Múterem Galéria (Budapest).

Csoportos kiállításai (válogatás): 1935, 1936 – Munkácsy Céh kiállítása, Tavasz Szalon, 1935, 1937 – Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás, 1938 – Szt. István Kiállítás, XXI. Velencei Bien-

nále, 1939 – Magyar Arcképfestők. A Múterem, illetve Alkotás Művészház kiállításain rendszeresen részt vett. 1934, 1935, 1937, 1938, 1941, 1942, 1943 – Téli Kiállítás, Múcsarnok (Budapest), 1936, 1941 – Jubileumi Kiállítás, Modern Olasz Művészeti Kiállítás, 1939, 1944 – Spirituális Művészek Szövetsége, 1938, 1939, 1942 – Őszi Tárlat, 1939, 1940 – Horthy Miklós 20 éves kormányzását ünneplő kiállítás, 1940, 1943 – Tavasz Tárlat, A Magyar Művészetért, 1942 – Nemzeti Szalon (Budapest).

Külföldi kiállításai: 1974, 1976 – Gekkoso Galéria (Tokió), Róma, Bécs, Berlin, Moszkva, Stockholm, Peking, Bukarest, Szófia.

Művei bekerültek a Magyar Nemzeti Galéria (Budapest) és a Kanizsai Városi Képtár közgyűjteményébe.

Czene Béla művei nagyjából emberábrázolások, voltaképpen zsánerképek, még pontosabban: urbánus zsánerképek. Többnyire paraszti munkát ábrázoló képeit rajzosság és freskószerű színkezelés jellemzi. A látvány visszaadásának naturalista módját választotta, motívumait azonban iskolázott komponáló készséggel helyezi el vásznain. Alkotói visszafogottsága olykor felfokozott, harsány színhasználatban enged fel. Témáiban szívesen idézi a magyar múlt hitregi tárgykorát is. Freskófestéssel is foglalkozott. Czene Béla a hagyományos kifejező eszközökkel is mert újat, egyénit mondani!

Czene Béla: Találkozás

Hikádi Erzsébet, Czene Béláné (Budapest, 1911. május 20. – Budapest, 2008) festőművész 1929–1934 között a Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula növendéke volt. 1938–39-ben római ösztöndíjasként a Collegium Hungaricumban tanult. 1931-ben állított ki először a Szinyei Szalonban. 1948-ban a Nemzeti Szalonban, 1958-ban az Ernst Múzeumban

(Budapest) rendezett gyűjteményes tárlatot. 1959-ben a Kulturális Kapcsolatok Intézetében (Czene Bélával), 1966-ban és 1971-ben, a Csók Galériában állított ki. 1939-ben és 1975-ben Olaszországban szerepelt önálló kollekciókkal. 1974-ben Békéscsabán a Munkácsy Mihály Múzeumban volt kiállítása. 1977-ben Tokióban, 1979-ben Osaka, Sapporo és Tokió városokban voltak sikeres tárlatai, de még ebben az évben kiállított a budapesti Bartók 32 Galériában is. 1981-ben a Csontváry Teremben (Budapest), és 1987-ben az Egry József Teremben (Nagykanizsa) volt kiállítása férjével, Czene Bélával. Olaszországba és Németországba, Hollandiába, Indiába, Japánba, Moszkvába is eljutottak művei. 1952-ben elnyerte a Népművelődési Minisztérium művészeti díját.

Hikádi Erzsébet, táj- és csendéletképeket, alakos kompozíciókat festett. Korai alkotóperiódusa a Római Iskola stílusjegyeit viseli magán.

Czene Béláné Hikaladi Erzsébet: Madonna

Ebben az időszakban főleg szakrális tematikájú képeket alkotott. Ezeket a műveit elsősorban olajtemperával és színezett tussal, majd kazeintemperával festette. Az 1970-es évektől képeinek fontos témája lett a vásári forgatagok és búcsúk ábrázolása. A hazai népelet és a falu eseményeinek szemlélődő beállítottságú, etikai igényű festője. Ilyen tárgyú kompozícióinak központjában

mindvégig az ember iránti érdeklődése állt. Tájképein szeretettel ábrázolta a természet apró szépségeit. Ezeket a kompozíciókat gondos kimunkáltság, a látottak mives, artisztikus megjelenítése jellemzi. Kiváló rajzkészség, a harmonikus kompozíció és az élénk színvilág jellemző festészetére. Hikaladi művészetében fontos szerepet játszik a rajz, aprólékos realizmussal, de bensőséges hangon szól a munkáról, a társadalmi kapcsolatokról, a természet szépségeiről. A hazai és adriai városrészletein, tájain a mindennapi jelenségek képpé formálódását szemlélteti, és csak úgy árad belőlük az élet, a természet hűség szerete, a festés gyönyörűsége, az állványa előtt álló festőnek a „kegyelmi állapota”. Képeinek faktúrája üdén zamatos, az anyagszerűség jól érvényesül. Hikaladi Erzsébet varázslata: szeretet az élet, az emberek iránt, és az az öröm és elragadtatás a rejtelmes folyamat közben, míg a látott, vagy elképzelt élmény képpé alakul.

Czene Gábor (Budapest, 1948. október 10.) festőművész művészeti tanulmányait szülei műtermében, a Dési Huber Körben, majd Ék Sándor műtermében végezte. Tanulmányúton Olaszországban és a Szovjetunióban járt. 1974-től kiállító művész.

Önálló kiállításai: 1975 – Iskola Galéria (Budapest), Puth Galerie (Frankfurt), 1976 – Egry Terem (Nagykanizsa), 1979 – Gekkoso Galerie (Tokió), 1980 – Kisfaludi Stróbl Terem (Zalaegerszeg), 1982 – Rutzmoser Galerie (München), 1984 – Mednyánszky Terem (Budapest), 1988 – Rutzmoser Galerie (München).

Csoportos kiállításai (válogatás): 1974 – Kortárs Magyar Művészet (Gekkoso Galerie, Tokió), 1977 – XVIII. Szegedi Nyári Tárlat (Móra Ferenc Múzeum), 1979-től Stúdió kiállítások, 1985 – 40 alkotó év (Múcsarnok, Budapest), 1988 – Feltámasztott mimézis (görög templom, Vác), 1989 – Kortárs magyar művészek (East-West Arts Internacional, Lausanne).

A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe is bekerültek alkotásai. Művészetéről „Magyar festészet és grafika a Puth Galériában” címmel jelent meg írás a Frankfurter Rundschau 1975. május 9-i számában.

Czene Gábor festői stílusa az újrealizmus jegyében fogant, szigorú tárgyilagossággal, dekoratív színekben ábrázolja szűkebb környezetének tárgyait és tájait. Portréval és aktfestéssel is foglalkozik.

Czene Márta (Budapest, 1982. június 18.) festőművész nagyszülei ifj. Czene Béla és Hikaladi Erzsébet. Művészeti tanulmányait édesapja, Czene Gábor műtermében kezdte. 1997–2001 között

járt a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolába. 2002-től az ELTE BTK művészettörténet szakos hallgatója. 2003-ban és 2004-ben részt vett a Magyar Képzőművészeti Egyetem (MKE) és a Goldsmiths College (London) szervezésében az Internacional Postgraduate Programon (Tihany). 2005-ben Erasmus ösztöndíjjal Milánóban az Accademia di Belle Arti di Brera hallgatója. 2007-től tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 2001–2007 között végezte tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Egyetem festő szakán, 2003–2008 között pedig a tanár szakon.

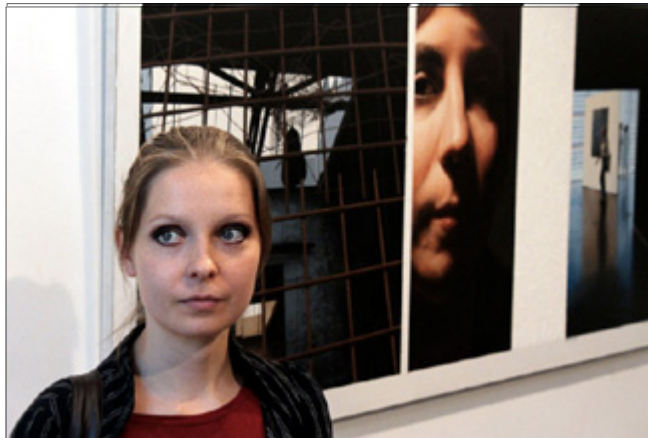
Díjai: 2001 – Művészeti Szakközépiskolák Országos Rajzversenye, I. díj; 2003–2004 – Köztársasági Ösztöndíj; 2004 – Barcsay-díj; 2007 – Magyar Képzőművészeti Egyetem Mobilnet Pályázata, I. díj; Endre Béla-díj (54. Vásárhelyi Őszi Tárlat II. díja); 2009 – Oktatási és Kulturális Minisztérium díja (56. Vásárhelyi Őszi Tárlat), Fővárosi Önkormányzat Művészeti Kuratóriumának ösztöndíja: Frankfurt am Main; 2009–2011 – Derkovits ösztöndíj; 2011 – Strabag-díj; 2013 – Smohay-díj, Tornyai plakett-díj (60. Vásárhelyi Őszi Tárlat fődíja).

Önálló kiállításai: 2004 – Cadre Rouge, Artotel (Budapest), „Kép Kapcsolat” K.A.S. Galéria (Budapest), 2007 – „Képzelt terek” Szinyei Szalon (Budapest), 2008 – „Párhuzamos vágás” Inda Galéria (Budapest), 2010 – „Teaser / Előzetes” Vaszary Képtár (Kaposvár), „Fókusz” Inda Galéria, 2011 – „Nachbild” Strabag Artlounge (Wien), 2012 – Szerb Templom Galéria (Balassagyarmat), „Opere Recenti” Galleria „del Carbone” (Ferrara), 2012 – „Timeline” Inda Galéria, 2014 – „Fade in” Inda Galéria, „Átjárás” Tornyai Múzeum (Hódmezővásárhely), 2015 – „Kilátás” Szent István Király Múzeum (Székesfehérvár).

Csoportos kiállításai (válogatás): 2001 – „Időváltás” Tölgyfa Galéria (Budapest), 2005 – „AKTuális” Szinyei Szalon (Budapest), 2007 – „Budapest Art. Fair” Műcsarnok, „54. Vásárhelyi Őszi Tárlat” Alföldi Galéria (Hódmezővásárhely), 2008 – „Új Reneszansz” Vaszary Múzeum (Kaposvár), „50” Stúdió Galéria (Budapest), 2009 – „Pixelek” Ernst Múzeum (Budapest), „Real Fiction. Living in painting” Art Seefeld Galerie (Zürich), 2010 – „Derkovits-ösztöndíjasok 2009” Ernst Múzeum, 2011 – „Magyar fürdőélet” MODEM (Debrecen), „Nyitás a Kárpát-medencére – Doyenek és fiatalok” Magyar Nemzeti Galéria, „Embellissez-moi! / Változtass gyönyörűvé!” Institut hongrois – Collegium Hungaricum (Párizs), 2012 – „Kortársak” Rippl-Rónai Terem (Kaposvár), 2013 – „A lélek fénye” Római Magyar Akadémia, „Testobjektív” MűvészetMalom (Szentendre),

„Magányos Táj” Déri Múzeum (Debrecen), 2015 – „Munka-művek” Budapest Galéria.

„Czene Márta festői törekvése talán úgy is jellemezhető tömören: szigorú kötődés a valósághoz, idézőjelek nélkül. Számára az átírt, absztrakt, jelképekben beszélő festészet túl általánosító, az ő narratívája az egyedi, egyszeri megragadására törekszik. A megélt, személyes drámát

Czene Márta a festménye előtt

jeleníti meg: ecsetje a könnyörtelenül múltó, véges kronosz részeként-részeseként a bensőséges, minősített pillanatoknak, a kairosznak a rögzítője. Pontosan megfogalmazott, egyértelmű festői nyelven közölt képtársításai remélik, feltételezik, szinte elvárják a néző képzettársításait...” (Tolnay Imre)

A fotórealizmus, hiperrealizmus az Egyesült Államokban létrejött művészeti mozgalom, amely nem a realitást, hanem a fénykép realitás feletti realitását, a hiperrealitást akarta megjeleníteni. Így nem csupán a tárgyak szemfényvesztő pontossággal való visszaadására szorítkozott, hanem tudatosan felhasználta a hiperrealizmus a fotográfia jellemzőit, köztük az életlenséget, a túlexponáltságot, a nagylátószög torzítását is. A fotórealizmus képviselői festői eszközökkel utánozták hatásait a vásznon. Mindazonáltal az eltúlzott méretek elidegenítően hatnak ezeknek a látszólagos fényképeknek az esetében.

„A kép minden formája érdekel, és forrásává válhat munkáimnak, bármilyen médiumban készült, akár a kortárs képi kultúra része, akár a középkori mesterektől maradt ránk, legyen az film, képregény, digitális vagy analóg fotó, reklám, festmény, vagy szobor, de akár még a közvetlen látvány is.” (Czene Márta)